

กระบวนการเรียนรู้ตนเองผ่านวัตถุ

โดย

นางสาวอัจฉราภรณ์ กิ่งแะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

กระบวนการเรียนรู้ตนเองผ่านวัตถุ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

SELF-LEARNING WITH OBJECT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2018
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	กระบวนการเรียนรู้ตนเองผ่านวัตถุ
โดย	อัจฉราภรณ์ กังแฮ
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนฤกษ์ ทิพย์วารี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ อธิธิพล ตั้งโฉลก)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนฤกษ์ ทิพย์วารี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. วิชญ มุกตามณี)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ศาสตราจารย์ วิโชค มุกตามณี)

59001215 : ทศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

คำสำคัญ : กระบวนการ, กระแสนิยม, มายาคติ

นางสาว อัจฉราภรณ์ กังแฮ: กระบวนการเรียนรู้ตนเองผ่านวัตถุ อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธณฤษภ์ ทิพย์วารี

การจัดทำเอกสารประกอบวิทยานิพนธ์นี้ เพื่ออธิบายการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจัดวาง จากวัสดุ ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความสำคัญของคุณค่าจริงแท้ของปัจจัยสี่คือ เสื้อผ้า เสื้อผ้า ทำให้มองเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่กับปริมาณการบริโภคของคนในสังคม เมื่อเสื้อผ้าที่ถูกใช้แล้วทิ้งมีมากขึ้นเรื่อยๆจนกลายเป็นขยะการค้ำึงถึงปัญหาดังกล่าวเป็นประเด็นที่ทำให้ข้าพเจ้าตระหนักถึงคุณค่าของวัตถุ จากการศึกษาข้อมูลสถิติ กระแสนิยม ข่าวสารและปรัชญาความคิดต่างๆ ก่อเกิดเป็นแนวความคิดทางศิลปะ โดยใช้การแสดงออกของรูปแบบศิลปะจัดวาง และศิลปะที่อำนวยความสะดวกทางกายภาพหรือศิลปะประยุกต์ ที่ใช้การเริ่มต้นด้วยวัตถุคือ เสื้อผ้า โดยจำแนกเฉพาะเจาะจงที่จะเลือกใช้เสื้อผ้าที่ผ่านการใช้งานแล้ว เพื่อสร้างสรรค์และค้นหาความเป็นไปได้ให้เสื้อผ้าในมิติอื่นๆ การสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้จึงมุ่งเน้นให้ผู้คนตั้งคำถามต่อมายาคติจากการสวมใส่ และกระบวนการเรียนรู้การสร้างสรรค์ที่เกิดจากการรื้อถอนโครงสร้างของวัตถุ โดยการลดทอนสภาพของความพร้อมมูลตามความคุ้นชินของกระแสนิยมในสังคม เพื่อเข้าถึงแก่นแท้ของความหมาย แล้วค้นหาสาระจากการประกอบสร้างใหม่ผ่านจินตนาการ ทศนคติและหลักสุนทรียศาสตร์ เพื่อผู้ชมเกิดการถกคิดตั้งคำถามถึง คุณค่า ของชีวิตและสรรพสิ่งควบคู่กับการก้าวตามกระแสนิยมของสังคม

59001215 : Major (VISUAL ARTS)

Keyword : Process Trend Myths

MISS AUCHARPORN KUNGHAE : SELF-LEARNING WITH OBJECT THESIS
ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR THANARIT THAIWAREE

Preparation of this thesis is to describe the creative artworks of artistic arrangement of materials inspired by the importance of authenticity of the fourth requisite that is clothing. Clothing makes it possible to see the relationship between duty and consumption quantity of people in society. When there is more increased number of discarded clothing, and it becomes garbage. Taking into account the problem is an issue that makes me realize in the value of the object. Regarding the study of statistics, current trends, news and philosophy ideas, it initiate an artistic concept by using the expression of the artworks of artistic arrangement of materials, and art that benefits physical or applied arts that use the clothing as started objects by specifically classified only used clothing. This is to create and explore the possibilities of clothing in other dimensions. This thesis focuses on people questioning on social value from wearing. And the process of learning of the creation that happened from decomposing the structure of objects by reducing the state of perfection based on the familiarity of the popular trend in society to reach the core of meaning. Then find out the composition of the reconstruction through imagination, attitude and aesthetics theory. The audience may realize suddenly and ask a question about the value of life and things, along with the pace of society trends.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดามารดา ที่คอยส่งเสริมข้าพเจ้ามาโดยตลอด ครอบครัว
น้องสาวและคนรอบข้าง ขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ธณฤกษ์ ทิพย์วาริ ที่ช่วยเหลือให้คำปรึกษาอบรมให้มีความคิดและสติปัญญา แนะนำ
แนวทางการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้ให้กับข้าพเจ้า และขอขอบคุณ อาจารย์ธนาทิพย์ ทิพย์วาริ ที่ให้
เมตตาและคำปรึกษาในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะมาโดยตลอด ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านอาจารย์ทุก
ท่านที่คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และภาควิชาจิตรกรรม และขอขอบคุณ
กองทุนสนับสนุนพัฒนางานวิจัยและงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย
ศิลปากร ปี พ.ศ.2561 ที่มอบเงินสนับสนุนในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน รวมทั้งผู้มีส่วนร่วมที่ได้เป็น
แรงผลักดันการสร้างสรรค์ผลงานให้วิทยานิพนธ์ชุดนี้สำเร็จลุล่วงในทุกประการ และหวังว่าวิทยานิพนธ์
ชุดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาไม่มากก็น้อย

อัจฉราภรณ์ กังแฮ

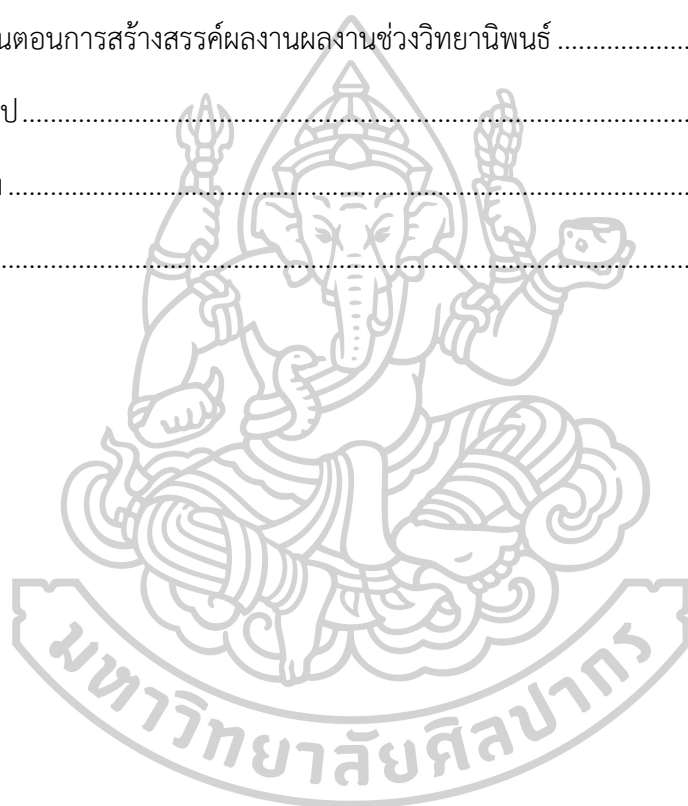

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่องที่สร้างสรรค์.....	2
ความมุ่งหมายจุดประสงค์ในการสร้างสรรค์.....	2
สมมติฐานการสร้างสรรค์.....	3
ขอบเขตของการสร้างสรรค์.....	3
ขั้นตอนการสร้างสรรค์.....	4
แหล่งข้อมูล.....	4
อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	4
บทที่ 2 พื้นฐานความคิดแรงบันดาลใจและอิทธิพลการสร้างสรรค์	5
ความสัมพันธ์ของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม การตระหนักถึงการใช้ทรัพยากร.....	5
ข้อมูลการใช้ทรัพยากร.....	5
แรงบันดาลใจและอิทธิพลที่ได้รับ	5
อิทธิพลจากพุทธศาสนาต่อตนเอง.....	6
อิทธิพลที่ได้รับจากศิลปกรรม	6
บทที่ 3 วิธีการสร้างสรรค์.....	9
ขั้นตอนการทำงานสร้างสรรค์.....	9
บทที่ 4 วิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	16

ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์	16
วิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์	17
วิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์	18
วิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์	25
ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์	28
วิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานผลงานช่วงวิทยานิพนธ์	28
วิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานผลงานช่วงวิทยานิพนธ์	30
บทที่ 5 บทสรุป	34
รายการอ้างอิง	35
ประวัติผู้เขียน	37

วิทยานิพนธ์นี้
ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์ จากเงินงบประมาณแผ่นดินหมวดเงินอุดหนุน
ประจำงบประมาณ 2561 (ได้รับการจัดสรรผ่านกองกิจการนักศึกษา)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทที่ 1

บทนำ

มนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยประโยชน์ให้มนุษย์ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย แต่ความจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากร และอุตสาหกรรมด้านต่างๆ มีผลทำให้เกิดการใช้ทรัพยากร อย่างฟุ่มเฟือย ส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมการลดลงของทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งอุตสาหกรรมเสื้อผ้า เป็นอีกหนึ่งบทบาทที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน Fast Fashion หรือ “แฟชั่นรวดเร็ว” ตอบโจทย์พฤติกรรมผู้บริโภคยุคใหม่ที่เป็นไปตามกระแสนิยม เบื้อง่าย เปลี่ยนง่าย ทิ้งเร็ว ผู้บริโภคเองกลับไม่เคยใส่ใจกับขยะจากเสื้อผ้าที่มีติดต่อกันนานหลายสิบปี จำนวนของขยะจากเสื้อผ้าเก่าจึงมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในทุกๆปี

ด้วยเหตุนี้จึงเกิดแรงบันดาลใจจากการตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ในการเลือกใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน ที่คำนึงถึงการใช้วัสดุที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์มากกว่าการพยายามสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุใหม่ทั้งหมด เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มเป็นหนึ่งในปัจจัย 4 ที่มนุษย์ต้องการในการดำรงชีวิตเพื่อปกปิดร่างกายและให้ความอบอุ่น ความเจริญของมนุษย์ทำให้เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เสื้อผ้ายังบ่งบอกถึงลักษณะของผู้สวมใส่ได้ด้วย เช่น หน้าที่ฐานะทางสังคม เชื้อชาติ และอำนาจ รสนิยม ด้วยเหตุนี้เสื้อผ้า เครื่องแบบจึงไม่ได้มีไว้เพียงแค่สวมใส่ในหน้าที่เท่านั้น เครื่องแบบต่างๆถูกกำหนดให้มาในรูปแบบของมายาคติที่ต่างกัน สิ่งนี้เองที่ผู้คนในสังคม “หลง” คิดไปว่าค่านิยมที่เรายึดถืออยู่นั้นเป็นคุณค่าของชีวิต จนเกิดการสวมใส่เสื้อผ้าในเหตุปัจจัยอื่นๆมากขึ้น เช่น เพื่อความสวยงาม เพื่อแสดงหน้าที่การงาน เพื่อแสดงฐานะทางสังคม หรือแม้แต่แสดงตัวเป็นผู้ทรงสติปัญญา เป็นผู้ร่าเริงมากดี หรือเพื่อปกปิดความจริง หรือแม้กระทั่งการปิดบังภาพลักษณ์ของมิชฉาชีพที่แสดงตัวเป็นผู้ดี ฯลฯ เหล่านี้คือ มายาคติของเสื้อผ้าซึ่งยึดโยงกับพฤติกรรมมนุษย์ที่เกิดเป็นมุมมองและทัศนคติต่อการสร้างสรรค์ศิลปะ

ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่องที่สร้างสรรค์

สินค้าจำพวกเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ถูกผลิตออกมาในแต่ละวันมีมากเกินความจำเป็นผู้คนสวมใส่เสื้อผ้าตามกระแสนิยม ข้าพเจ้าขอใช้แทนด้วยคำว่า แฟชั่น(Fashion) ซึ่งจะมีปรากฏอยู่ในบทต่างๆของเอกสารประกอบวิทยานิพนธ์เล่มนี้ แม้คนในสังคมส่วนใหญ่จะไม่สนใจกับปัญหานี้เท่าไรนัก แต่ความจริงที่ว่า การเพิ่มขึ้นของปริมาณเสื้อผ้าที่ถูกผลิตในแต่ละวัน ไม่เพียงมาพร้อมกับมลพิษสู่สภาพแวดล้อม ยังมีปริมาณเสื้อผ้าที่กลายเป็นขยะเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงเกิดธุรกิจที่เรียกว่า เสื้อผ้ามือสอง เสื้อผ้าที่ถูกทิ้งจากหลายๆแห่งบนโลกและขนส่งมายังกลุ่มที่ต้องการใช้สอยต่อ สิ่งของเหล่านี้มีปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ จากอุตสาหกรรมการผลิตที่มีอย่างต่อเนื่องของเหลือทิ้งจึงถูกมาจำหน่ายให้กับประเทศที่สาม

เมื่อการให้ความหมายของวัตถุที่นำมาใช้กับเรื่องราว ผู้คนต่างเรียนรู้ ข้อเท็จจริงผ่านเหตุผล และกรอบความคิดต่างๆทางสังคม กลายเป็นพื้นฐานความเข้าใจที่เกิดขึ้นจาก มายาคติ สิ่งนี้เองเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดกรอบทางความคิดซึ่งถูกกลบเกลื่อนให้เป็นที่รับรู้เสมือนว่าเป็นกลไกปรกติของชีวิตและสังคมในบริบทต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความนิยม เมื่อสิ่งที่เรียกว่า มายาคติ กลายเป็นข้อตกลงหรือความเข้าใจโครงสร้างหลักของสังคม การตระหนักถึงการสำรวจตนเองต่อบริบทรอบๆถือเป็นการถอดรื้อความเชื่อและความเคยชินเพื่อเข้าถึงความจริงแท้ต่อเรื่องราวต่างๆในสังคม

การสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าจึงมีแนวคิดต่อการถอดรื้อรูปแบบค่านิยมเพื่อ ตระหนักถึงการใช้ทรัพยากร โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้โครงสร้าง รูปแบบต่อตัววัสดุ(เสื้อผ้า) ที่ถูกเชื่อมโยงด้วยหน้าที่ทางสังคม เพื่อพัฒนาวัตถุที่หมดหน้าที่และคุณค่าในสังคมหรือในความเป็นตัวตนแรกเริ่ม นำกลับมาถ่ายทอดในบริบทใหม่ ด้วยการรื้อถอนและประกอบสร้างใหม่ผ่านแนวคิดและการออกแบบให้ร่วมสมัยยิ่งขึ้น(ค่านิยม)และจัดวางหน้าที่ใช้สอยขึ้นมาใหม่ แต่ยังคงนุ่งห่มได้เช่นเดิมและซื้อขายแลกเปลี่ยนตามรูปแบบดั้งเดิมผ่านค่านิยมเดิม

ความมุ่งหมายจุดประสงค์ในการสร้างสรรค์

1. ข้าพเจ้ามีความสนใจวัสดุเหลือใช้ (เสื้อผ้า) ที่เกี่ยวข้องกับผู้คนในสังคมทั้งความจำเป็นในหน้าที่ของวัตถุ(Function) และความจำเป็นในเนื้อหาหน้าที่การทำงานของมนุษย์นำมาสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ เพื่อกระตุ้นความคิดในเรื่อง “คุณค่า” ไปสู่การการตั้งคำถามต่อกรอบความคิดของสังคม
2. เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกเรื่อง การใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า
3. กระบวนการทำงาน (Process) ของข้าพเจ้าคือการเรียนรู้และการทำความเข้าใจสาระวัตถุผ่านกระบวนการ ถอดรื้อโครงสร้างของวัตถุและลดทอนความคิดแบบยึดติดและตายตัวของรูปแบบ เพื่อไปสู่การสร้างสรรค์ความเป็นไปได้ในรูปแบบใหม่ที่ไม่ได้อยู่กับเนื้อหาเดิมของวัตถุนั้น

4. การสร้างสรรค์มีประเด็นคุณค่าสุนทรียภาพที่ให้ ความเข้าใจสอดคล้องกับสถานการณ์ โดยผ่านการตีความในทฤษฎีผู้ดู ผู้เสพ ผู้สวมใส่ และความเข้าใจเบื้องต้นต่อผลงานที่ปรากฏ

5. ข้าพเจ้านำเสนอผลงานด้วยวิธีการการประสมประสานศิลปะให้สามารถนำกลับมาอยู่ในชีวิตประจำวัน เป็นการทลายรูปแบบความคิดเดิมในเรื่องราวของวัตถุที่ถูกสร้างใหม่และรูปแบบศิลปะต่อหน้าที่ในสังคม

สมมติฐานการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ได้แบ่งสมมติฐานไว้ด้วยกัน 3 ส่วน

สมมติฐานการสร้างสรรค์วิถียานินพนธ์ในด้านความคิด คือ เกิดจากการตั้งคำถามต่อค่านิยมในสังคมจนส่งผลให้เกิดแนวความคิดกระตุ้นเตือนการตระหนักรู้ของผู้ชม ในเรื่องของคุณค่า การสร้างสรรค์ รวมทั้งกระตุ้นเตือนความคิดไม่ให้หลงไปกับ มายาคติรูปแบบต่างๆ ในสังคม ดำรงอยู่อย่างมีเหตุผล และมีจิตสำนึก

สมมติฐานการสร้างสรรค์วิถียานินพนธ์ในด้านรูปแบบ คือ การสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบ 3 มิติ ผลงานได้ใช้แสดงออกมาในผลลัพธ์ของแฟชั่น (Fashion) โดยคำนึงถึงแนวความคิดต่อ หน้าที่วัตถุเบื้องต้น

สมมติฐานด้านเทคนิคและกระบวนการสร้างสรรค์ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเป็นเหมือนหัวใจหลักในการสร้างสรรค์ ข้าพเจ้าใช้เทคนิคด้านการการแกะหรือ และเย็บประกอบสร้าง ใหม่และนำกลับไปสู่การซื้อขาย และสวมใส่อย่างเดิม

ขอบเขตของการสร้างสรรค์

1. ใช้เสื้อผ้ามือสอง วัสดุเหลือใช้หรือวัสดุที่ลวงเลยเวลาหน้าที่ดั้งเดิมมาประกอบสร้างใหม่ ให้มีชีวิตละหน้าที่ต่อสังคมขึ้นใหม่ รวมทั้งเกิดเป็นรูปแบบใหม่ทางศิลปวัตถุ (Concept-idea)

2. การสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าคือการเรียนรู้และการทำความเข้าใจสาระวัตถุผ่านกระบวนการ ถอดรื้อลดทอนความคิดตนเอง เพื่อไปสู่การสร้างสรรค์ ในรูปแบบใหม่ที่ไม่ได้อยู่กับเนื้อหาเดิมของวัตถุนั้น แต่มีหน้าที่รับใช้มนุษย์ในทางหนึ่ง คือกระบวนการทางเทคนิค (Process-technique)

3. ข้าพเจ้านำเสนอผลงานด้วยวิธีการการประสมประสานศิลปะให้อยู่ในชีวิตประจำวัน เป็นการทลายกรอบความคิดเดิมในเรื่องราวของวัตถุที่สร้างใหม่และศิลปะต่อหน้าที่ในสังคม คือ เป็นศิลปะจัดวาง Installation ช่วงหนึ่งต่อมาก็ไปเกาะเกี่ยวอยู่กับร่างกายผู้สวมใส่ กลายเป็นศิลปะเชิงความคิด (Conceptual art)

ขั้นตอนการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้ามีลำดับวิธีการศึกษาผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

1. ข้าพเจ้าเลือกใช้วัตถุที่เกี่ยวข้องของกับมนุษย์ ที่มีเนื้อหาทาง สัญญา ในการรับรู้ที่เกี่ยวข้องบริบทของวัตถุที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมีบทบาทหน้าที่ที่มาพร้อมกับวัตถุนั้นๆ

2. วัตถุเบื้องต้นจากการคัดสรรค่าจะถูกทำความเข้าใจใหม่ผ่านกระบวนการถอดรื้อโครงสร้างสำหรับกระบวนการที่เกิดขึ้นเป็นการทำความเข้าใจวัตถุในโครงสร้างพื้นฐานใหม่หรือเป็นการถอยกลับด้วยกระบวนการลดละความเข้าใจเดิม ความเข้าใจสำเร็จรูปเพื่อย้อนกลับไปหาความรู้สึกและความเข้าใจเบื้องต้นกับวัตถุ

3. การประกอบสร้างชิ้นส่วนวัสดุที่เกิดจากการถอดรื้อ เป็นรูปทรงใหม่ที่อาจอยู่ในหน้าที่เดิม แต่เป็นการประกอบสร้างในความเข้าใจใหม่ สิ่งที่เกิดขึ้นจากความคุ้นชินสามารถปรับเปลี่ยนได้ไม่สิ้นสุดเมื่อปรับเปลี่ยนบริบทเดิมที่เกิดขึ้น กาลเทศะเดิมๆของวัตถุที่สร้างใหม่ทำหน้าที่ต่างออกไป ไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นในรูปแบบความเข้าใจเดิมๆ กลับกันกลับส่งผลกับการถุกคิดและตั้งคำถามต่อภาพความเคยชินต่อการสร้างสรรค์

4. สิ่งที่เกิดขึ้นจากการประกอบใหม่ เมื่อสิ่งนั้นกลับมาอยู่ในความเป็นจริงหรือกาลเทศะใหม่ คำถามที่เกิดขึ้นต่อผู้สร้างสรรค์และผู้ดูในมิติอื่นๆ เมื่อสังคมให้ภาพเหตุผลเป็นตัวกำหนดความเป็นปกรติ ผู้สร้างสรรค์เฝ้าดูกระบวนการรับรู้ของผู้ดูและเรียนรู้กับทัศนคติความคิดที่แตกต่างกับแต่กลับมองผ่านมายาคติในรูปแบบที่ใกล้เคียงกัน ในกาลเทศะใหม่ที่เกิดขึ้น

5. จากกระบวนการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้าในการเรียนรู้ตั้งแต่สาระที่แท้ของวัตถุ ตลอดจนการประกอบสร้างชิ้นใหม่ ข้าพเจ้ามีวิธีการนำเสนอผลงานกับผู้ดูในหลายมิติ ที่ทำให้ผู้รับรู้ด้วยการนำเสนอแบบปกติในสังคมหรือการผลักดันในการนำเสนอศิลปะให้อยู่ในรูปแบบของชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมมากขึ้น

แหล่งข้อมูล

สื่อศิลปะ, สุนัขจิตร, หอศิลป์, แกลเลอรี, นิทรรศการ

การศึกษาจากการลงพื้นที่, การศึกษาจากวัตถุ

ประสบการณ์ตรง, สอบถามข้อมูลจากบุคคลอื่น

อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

เสื่อผ้ามือสอง, จักรเย็บผ้า, เศษผ้าเหลือใช้, ทุ่นลงเสื่อ

กรรไกร, ที่เลาะเส้นด้าย, เข็มหมุด, เข็มเย็บผ้า

ชอล์กเขียนผ้า, กระดาษ, สมุดบันทึก, ไม้บรรทัด, ด้าย

บทที่ 2

พื้นฐานความคิดแรงบันดาลใจและอิทธิพลการสร้างสรรค์

ความสัมพันธ์ของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม การตระหนักถึงการใช้ทรัพยากร

ปัจจุบันในชีวิตประจำวันตั้งแต่ตื่นเช้าจนถึงเข้านอน มนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับของกินของใช้มากมาย ชีวิตของเราอยู่ติดอยู่กับสิ่งของเหล่านี้ ในทุกๆวันมีของเหลือใช้ และถูกผลิตใหม่ผลิตซ้ำจนตกเป็นของอันไร้ประโยชน์เป็นจำนวนมาก เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มหนึ่งในวัตถุที่เกี่ยวกับมนุษย์ วัตถุที่ใช้เพื่อปกปิดร่างกายจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ผู้คนในสังคมทำให้การสวมใส่หรือเสื้อผ้าดำเนินไปตามบริบทของชีวิตประจำวัน หน้าที่ของเสื้อผ้าถูกปรับเปลี่ยนไปตามค่านิยมวัฒนธรรมหรือแม้แต่แฟชั่นในแต่ละยุค

แม้คนส่วนใหญ่จะยังไม่เห็นปัญหานี้เท่าไร แต่ความจริงที่ว่า การเพิ่มขึ้นของปริมาณเสื้อผ้าที่ใช้ถูกผลิตในแต่ละวัน ไม่เพียงมาพร้อมกับมลพิษ สูสภาพแวดล้อมที่เกิดจากกระบวนการผลิตแต่มาพร้อมกับปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นส่งผลเสียต่อโลกและตัวมนุษย์เอง ด้วยเหตุนี้เองการคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรในฐานะมนุษย์ จึงเป็นแรงผลักดันให้หันมาสร้างสรรค์ผลงาน ที่ใช้เสื้อผ้ามือสองหรือเสื้อผ้าเก่ามาสร้างสรรค์ ให้เสื้อผ้าที่ถูกทิ้งนั้นกลับมาใช้งานได้อีกครั้ง

ข้อมูลการใช้ทรัพยากร

จากจุดเริ่มต้นของปัญหาขยะจากเสื้อผ้าเหลือใช้ที่เกิดขึ้นแล้วในหลายประเทศ เมื่อไม่มีใครต้องการเสื้อผ้าเก่า สำหรับอเมริกาความต้องการเสื้อผ้ามือสองเหล่านี้ เทียบไม่ได้กับความรวดเร็วของการผลิต เสื้อผ้ามือสอง มีปริมาณเสื้อผ้าเกินความต้องการและไม่สามารถรับบริจาคได้อีกแล้ว ชาวอเมริกันโยนเสื้อผ้าทิ้งประมาณ 80 ปอนด์ต่อคน ปริมาณเสื้อผ้าเหลือทิ้งเพิ่มขึ้นจาก 7 ล้านตัน เป็น 14 ล้านตัน ในเวลาเพียง 20 ปี¹

แรงบันดาลใจและอิทธิพลที่ได้รับ

มายาคติ (Myth) หมายถึง หมายถึง การสื่อความหมายด้วยคติความเชื่อทางวัฒนธรรมซึ่งถูกกลั่นเกลี่ยนให้เป็นที่รับรู้เสมือนว่าเป็นธรรมชาติ หรืออาจกล่าวได้ถึงที่สุดได้ว่า เป็นกระบวนการของการลวงให้หลงอย่างหนึ่ง แต่ทั้งนี้ก็มีได้หมายความว่า มายาคติเป็นการโกหกหลอกลวงแบบปั่นน้ำเป็น

¹ ทีมข่าวเสาร์สวัสดิ์, แฟชั่นล้ำ ขยะล้น, เข้าถึงเมื่อ 16 ธันวาคม 2561, เข้าถึงได้จาก

ตัวหรือการโฆษณาชวนเชื่อที่บิดเบือนข้อเท็จจริง มายาคตินั้นมิได้ปิดบังอำพรางสิ่งใดทั้งสิ้น ทุกอย่างปรากฏต่อหน้าต่อตาเราอย่างเปิดเผย แต่เราต่างหากที่คุ้นเคยกับมันเสียจนไม่ทันสังเกตว่ามันเป็นสิ่งประกอบสร้างทางวัฒนธรรม เรานั้นเองที่ “หลง” คิดไปว่าค่านิยมที่เรายึดถืออยู่นั้นเป็นธรรมชาติหรือเป็นไปตามสามัญสำนึก²

สิ่งที่เรียกว่ามายาหรือมายาคติ คือ รูปแบบความคิดที่สมมุติสัจจะต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ผูกพันกับเราทุกกลมหายใจ เป็นมายาแห่งความจริง คือการซ้อนกันของรูปแบบสภาวะ และความหมายต่อสิ่งที่มนุษย์เชื่อถือ ยึดถือ เป็นแนวทางและจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต³

ตามทัศนะของข้าพเจ้า มายาคติ ที่ถูกกล่าวในเบื้องต้น ไม่ได้มาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง อาจปรากฏในลักษณะ ภาพลักษณ์ หรือข้อปฏิบัติ กฎเกณฑ์ สิ่งนี้เองอาจถูกฝังรากลึกลงไปในชีวิตได้สำนึก ความคิด ความเชื่อ ตั้งแต่เกิดจนตาย ภายใต้วิถีชีวิตของมนุษย์ ทฤษฎีของ โรลันด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes) ทำให้เห็นกระบวนการทำงานของมายาคติที่ซับซ้อนอยู่ในรูปแบบความคิดนี้ ถ่ายทอดออกทางค่านิยม วัฒนธรรมความเชื่อ ข้าพเจ้าตระหนักถึงกระบวนการเกิดขึ้นของมายาคติเพื่อย้ำเตือนสติในการมองและเข้าใจการดำเนินชีวิตไม่ให้หลงไปกับกระแสสังคม

อิทธิพลจากพุทธศาสนาต่อตนเอง

การใช้สติคำนึงถึงเหตุปัจจัยต่างๆ การตื่นรู้ภายในตนเองเพื่อเรียนรู้การพัฒนาจิตสู่ความเป็นพุทธะ ภาวะตื่นรู้ที่นั่นเอง ตื่นในที่นี้หมายถึงการตื่นจากกิเลส เรื่องหลอกลวง ไม่หลงไปกับค่านิยมกระแสต่างๆ ส่วนคำว่า รู้ หมายถึงรู้ตัวเอง รู้ในสิ่งที่ถูกต้อง การตื่นรู้ นอกจากการพัฒนาตนเองแล้ว ขับเคลื่อนให้สังคมวัฒนธรรมที่ตื่นจากการหลงใหลในกระแสวัตถุ มองเห็นคุณค่าแท้ สังคมการตื่นรู้นี้เองไม่ได้เจาะจงแต่กระแสบริโภคนิยมเท่านั้น แต่เป็นการตื่นรู้ให้เท่าทันโลกมายาคติ ทั้งกระแสสังคมการเมือง เศรษฐกิจสังคม คือ รู้ดี - รู้ชั่ว , รู้ถูก - รู้ผิด , รู้ความจริง - รู้ความเท็จ , รู้เหตุที่ทำให้เกิด - รู้เหตุที่ทำให้ดับ และใช้ชีวิตอย่างมีจุดมุ่งหมายไม่ประมาท

อิทธิพลที่ได้รับจากศิลปกรรม

Deconstruction คำนี้แปลออกมาเป็นภาษาไทยว่า “รื้อสร้าง” อันเป็นคำบัญญัติมานักวิชาการด้านวรรณคดี เป็นศิลปะที่มีเทคนิคคือการฉีกหรือรูปทรงของสิ่งต่างๆ (รวมถึงรูปทรงทาง

² วรรณพิมล อังคศิริสรพร, นพพร ประชากุล, มายาคติ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2555), 14-16

³ ธนุรักษ์ ทิพย์วาริ, สุนทรการสดงงานนิทรรศการศิลปกรรมจิตรกรรม “ความจริงอย่างมายา” (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ สิปประภา, 2552)

ความคิดและการสื่อสาร) ออกมาด้วยกันใหม่ displace คือการเลื่อนที่ หรือย้ายตำแหน่ง ขยับใหม่ ซึ่งเป็นการทำลายหรือฝ่าฝืนกฎเกณฑ์การออกแบบเดิมๆ โดยเข้าใจว่าการคิดหรือย้ายดังกล่าว จะได้รูปทรงใหม่ ที่มีความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แปลกกว่าเดิม Deconstruction มาจากนักปรัชญาชาวฝรั่งเศสชื่อ Jacques Derrida ซึ่งเป็นชื่อเรียกของวิธีการทางปรัชญา ซึ่งวิธีการดังกล่าวประกอบด้วย 3 ขั้น คือ 1) การลดทอน (Reduction) 2) การสร้าง (Construction) 3) การทำลาย (Destruction) โดยทั้ง 3 ขั้นต่อนั้นจะมีความเกี่ยวข้องกันอย่างมาก การสร้างมีความเกี่ยวข้องกับการทำลาย แต่การทำลายมีความหมายว่าการรื้อโครงสร้าง แต่ไม่ใช่การทำลายทั้งหมดตามที่เข้าใจกันทั่วไป แนวคิดนี้ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายกับสิ่งที่ครอบงำโดยแนวคิดแบบจารีตประเพณีต่างๆ และขอบเขตแห่งจารีต แนวคิดการรื้อถอนโครงสร้างแนวคิดของสิ่งของต่างๆ เพื่อนำมาตีความใหม่ แต่ยังไม่ละทิ้งจุดประสงค์ในการใช้งานเดิมนั่นเอง⁴

กล่าวคือการรื้อทิ้ง เพื่อไต่ตรองถึงสิ่งที่ยังไม่เคยถูกคิดพิจารณาที่ดำรงอยู่ในประเพณีดังกล่าวการรื้อทิ้งจึงเข้าไปเกี่ยวข้องกับประเพณีของสิ่งอื่นทั้งหมด แดร์ริดาเรียกร้องให้ตั้งคำถามต่ออภิปรัชญาว่าด้วยการปรากฏอยู่ (metaphysics of presence) อันได้แก่การประเมินคุณค่าของความจริงในฐานะเป็นความฉับพลันทันทีที่เหมือนกันกับตัวของมันเอง (self-identical immediacy)⁵

จากรูปแบบศิลปกรรมข้างต้นข้าพเจ้าใช้หลักการของ Deconstruction ในการสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้กระบวนการรื้อถอนโครงสร้างของวัตถุ เพื่อเรียนเรียนรู้สาระที่แท้ของวัตถุนั้นๆ จากกระบวนการนี้เองข้าพเจ้าได้เรียนรู้ สิ่งที่อยู่ภายในจิตสำนึกตนเองต่อวัตถุตรงหน้าชัดขึ้นจนเข้าใจในแก่นสาระของวัตถุนั้นจริงๆ และประกอบสร้างใหม่ในความเข้าใจใหม่ ในรูปแบบเดิม

Erwin Wurm

แอร์วิน วูร์ม (Erwin Wurm) ศิลปินชาวออสเตรียผู้ทำงานสื่อศิลปะที่หลากหลาย ด้วยการมองความจริงในเชิงวิพากษ์เพื่อแสดงออกถึงวิถีชีวิตประจำวันของผู้คน ด้วยการนำเสนอองค์ประกอบทางศิลปะที่ดูขบขัน เหลวไหลจนดูเหมือนไร้สาระ ผ่านกิจกรรมทางศิลปะที่ผสมผสานทั้งงาน

⁴ ซัยยศ อิชฎีวรพันธ์, วารสารอาษา สุภางค์ จันทวานิช, ทฤษฎีสังคมวิทยา, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551, 234-238.

⁵ ดร.สมบัติ พรศิริเจริญพันธ์, เฮอร์แมนดุคส์: ศาสตร์แห่งการตีความศิลปะการเข้าใจ, (นนทบุรี : หจก.โรงพิมพ์วีชรินทร์ พี.พี., 2559), 374.

ประติมากรรม, จิตรกรรม, การแสดง, วิดีโอ และภาพถ่าย การมีส่วนร่วมของผู้ชมในกระบวนการแสดงงานศิลปะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในผลงานศิลปะของเขา⁶

ผลงานของศิลปินอาจดูไม่จริงจัง ไร้สาระ แต่ในทางกลับกันกลับเกิดเป็นการตั้งคำถามและท้าทายต่อความเป็นเหตุผลและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมการดำเนินชีวิตของคนด้วยการแสดงออกถึงการทำงานอย่างอิสระของจิตไร้สำนึกที่ไร้การควบคุม

ภาพที่ 1
ที่มา

ภาพผลงานของ Erwin Wurm

https://www.matichonweekly.com/column/article_18736

สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2561

⁶ ภาณุ บุญพิพัฒนาพงศ์, สุขสันต์วันเกิด ผู้ให้กำเนิด ประติมากรรมหนึ่งนาที่ งานศิลปะที่วิพากษ์สังคมด้วยอารมณ์ขัน, เข้าถึงเมื่อ 12 ธันวาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.wurkon.com/full/researchs/erwin-wurm>

บทที่ 3

วิธีการสร้างสรรค์

จากแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานในเรื่องของคุณค่า เป็นการสร้างสรรค์ให้วัตถุดิบกลับมาใช้ชีวิตใหม่ทั้งในด้านคุณค่าของงานศิลปะ และคุณค่าของหน้าที่ที่แท้จริงในบั้นนี้จะอธิบายถึงกระบวนการและที่มาของวัตถุ และการทำงานที่สอดคล้องกับแนวความคิดและการตั้งคำถามต่อมายาคติในวัตถุ

ขั้นตอนการทำงานสร้างสรรค์

1. ขั้นตอนการหาข้อมูลโดยเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลการบริโภคเสื้อผ้าแฟชั่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป(Readymade) ที่อยู่ในห้างสรรพสินค้าตลาดแฟชั่น ตราสินค้า(brand)ต่างๆ ตลาดนัด สถานที่ต่างๆ ในปัจจุบัน

ภาพที่ 2 ห้างร้านที่ขายเสื้อผ้าแฟชั่น

2. เรียนรู้ศึกษาและสังเกตการณ์พฤติกรรมการสวมใส่เสื้อผ้าในหน้าที่ของเสื้อผ้าในมิติต่างๆ เช่น เสื้อผ้าในหน้าที่ของเครื่องแบบหรือสถานะภาพทางสังคม เสื้อผ้าในหน้าที่ของรสนิยม

ภาพที่ 3 ภาพข้อมูลแฟชั่น

3. การเลือกสรรวัสดุที่หมดหน้าที่ใช้สอยจนกลายเป็นแค่เป็นเศษผ้า ผ้าที่ถูกทิ้งแล้วถูกเรียกว่า (found object) วัสดุเหลือใช้หมดหน้าที่ใช้สอยตามหน้าที่ของมัน แต่มันแสดงหน้าที่ของมันมาก่อน ที่เป็นอดีตของวัตถุก่อนมีเรื่องราวในวัตถุก่อน

ภาพที่ 4 เสื้อผ้าที่หมดหน้าที่ ถูกทิ้งแล้ว

ภาพที่ 5 คัดสรรวัสดุที่จะนำมาใช้สร้างสรรค์ ทำความสะอาดซักให้สะอาดก่อนนำมาใช้งาน

4. การจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ กรรไกร ที่เลาะผ้า หรือมีดโกน ใช้ในขั้นตอนการรื้อถอน โครงสร้างจากการอ่านและทำความเข้าใจรูปแบบและโครงสร้างของวัตถุ ทำการตัดแยกส่วน โครงสร้าง (Deconstruction) จากการตัดเลาะเสื้อผ้าจากรูปทรงของเสื้อผ้า เป็นผืนของรูปร่างในแต่ละส่วน

ภาพที่ 6 เตรียมอุปกรณ์ตัดแยกชิ้นส่วนเสื้อผ้า

ภาพที่ 7 ตัดแยกชิ้นส่วนเสื้อผ้า

5. สร้างแพทเทิร์น(กระดาษที่วาดออกแบบจากจินตนาการ ตามขนาดที่พอดีกับรูปร่างผู้สวมใส่)ของเสื้อผ้าที่ถูกเลาะหรือตัดออกมาเป็นชิ้นๆ เพื่อทำความเข้าใจในโครงสร้างของวัตถุเบื้องต้น

ภาพที่ 8 การแยกแพทเทิร์นจากชิ้นส่วนของเสื้อผ้า

6. ขั้นตอนร่างโครงสร้างจากการกัลดตำแหน่งของชิ้นส่วนแต่ละชิ้นเปรียบเสมือนการร่างภาพด้วยการหาความเป็นไปได้ในการประกอบสร้างชิ้นใหม่ด้วยวิธีการเปลี่ยนตำแหน่งที่อยู่เดิม เปลี่ยนหน้าที่และความหมายในการสื่อสารจากการวางพื้นผ้าของส่วนต่างๆคร่าวๆลงบนหุ่นลองเสื้อโดยใช้เข็มหมุดกัลดไว้เพื่อดูความเป็นไปได้ในรูปทรงใหม่

ภาพที่ 9 เตรียมอุปกรณ์ในการกลัดเข็มหมุด

ภาพที่ 10 ประกอบชิ้นส่วนจากการกลัดเข็มหมุด

ภาพที่ 11 ประกอบชิ้นส่วนจากการกลัดเข็มหมุดในรูปแบบอื่นๆ

7. เมื่อกลัดได้ตำแหน่งจึงนำชิ้นงานมาเย็บติดด้วยจักร ขั้นตอนนี้เองทำให้การประกอบสร้างวัตถุให้กลายเป็น (Readymade) การกลับมามีชีวิตใหม่โดยมีการออกแบบ ที่คำนึงถึงหลักทางสุนทรียศาสตร์และแฟชั่นผสมผสานกันเป็นภาพลักษณ์ใหม่ขึ้นมา

ภาพที่ 12 เตรียมอุปกรณ์ประกอบขึ้นจากการเย็บด้วยจักร

ภาพที่ 13 การต่อปกเสื้อจำนวนมากๆจับจีบกันจนกลายเป็นรูปทรงของดอกไม้การใช้แขนเสื้อต่อฝืนกันเกิดเป็นลวดลายต่างๆ

ภาพที่ 14 การใช้แขนเสื้อประกอบเป็นตัวเสื้อ

ภาพที่ 15 ขั้นตอนการทดลองสวมใส่
7. การติดตั้งกับพื้นที่ให้เป็นผลงานจัดวาง (installation) จากพื้นที่การแสดงแฟชั่น (display fashion) สู่อะตาศิลปะจัดวาง (installation art)

ภาพที่ 16 การจัดวางชิ้นงานและภาพถ่าย
8. การเผยแพร่ผลงานในลักษณะต่างๆ

ภาพที่ 17 การเผยแพร่ผลงานในรูปแบบอื่น

ภาพที่ 18 การใช้ผลงานเสร็จสมบูรณ์กับการดำเนินชีวิต

ภาพที่ 19 การใช้ผลงานเสร็จสมบูรณ์กับกิจกรรมในสังคม

บทที่ 4

วิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรคผลงานใช้กระบวนการในการเรียนรู้เป็นหลักผลงานการสร้างสรรค ถูกเริ่มต้นจากกระบวนการรื้อถอนโครงสร้าง (Deconstruction Art) แล้วนำมาตีความใหม่ กระบวนการสร้างสรรคนี้ข้าพเจ้าใช้เป็นการทำงานหลักของการสร้างสรรคผลงานในทุกๆชิ้น ผลงานแต่ละชิ้นจึงแตกต่างกันจากการประกอบสร้างใหม่ ด้วยเงื่อนไขและวิธีคิดต่างๆ

ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรคผลงานระยะแรกนี้ข้าพเจ้า ใช้การเลาะการตัดเสื้อผ้าให้กลายเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วมัดเศษผ้าที่ได้จากการเลาะการตัดนำมาผูกรวมกันเป็นผืนใหม่ เทคนิคนี้ข้าพเจ้าตั้งคำถามต่อ “สิ่งจะวัตถุ” โดยผ่านกระบวนการ (Deconstruction Art) ทำให้ข้าพเจ้าเริ่มเรียนรู้เสื้อผ้าในมิติอื่นๆ แก่นสาระจริงๆของผ้า และการสวมใส่ เสื้อผ้าจึงกลายเป็นแค่เศษผ้า และเศษผ้าจึงถูกสร้างใหม่ให้อยู่ในหน้าที่ปกคลุมร่างกาย นำเสนอในรูปแบบศิลปะจัดวางและศิลปะการแสดง (Performance Art)

ภาพที่ 20 กระบวนการสร้างสรรค

วิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างสรรคผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

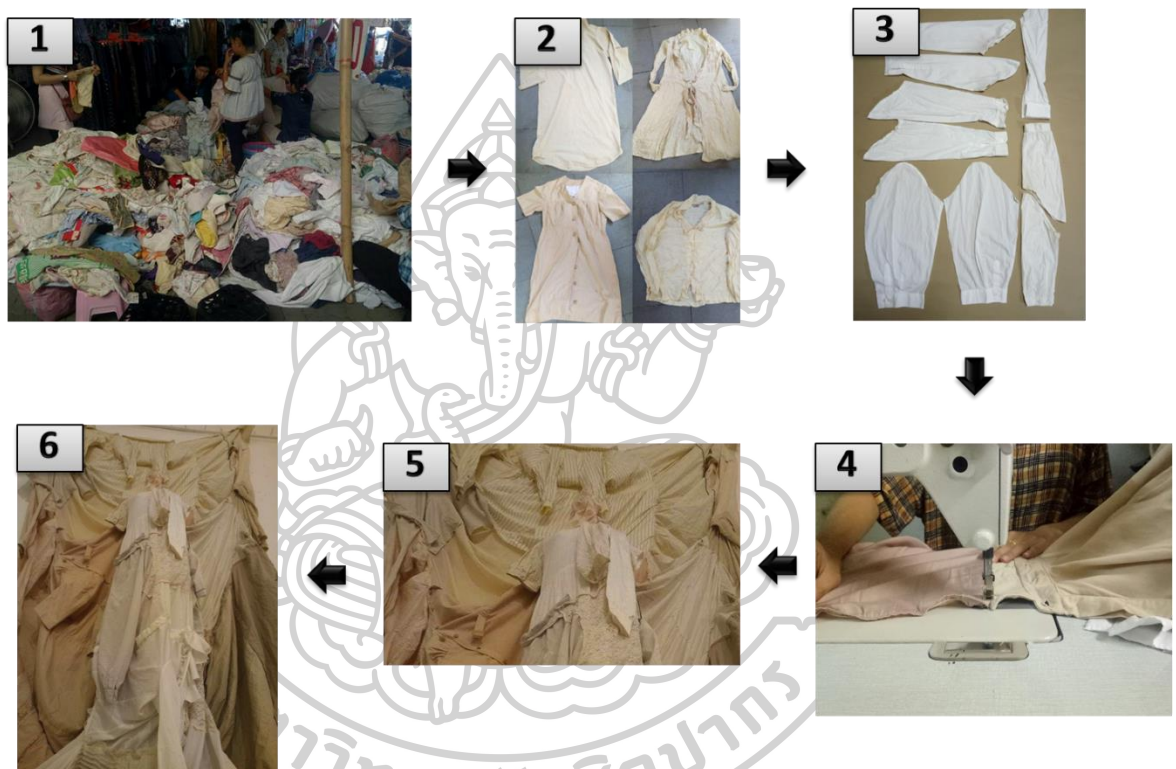
1. การคัดวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์จากแหล่งเสื้อผ้ามือสอง
2. ผลงานชุดนี้ข้าพเจ้าเลือกใช้วัสดุที่เป็นเสื้อผ้า ชุดผู้หญิงในเฉดสีครีม, สีเนื้อ, สีน้ำตาลอ่อน และสีขาวเป็นหลัก
3. ย่อยวัสดุ(เสื้อผ้า) ทั้งหมดให้เป็นชิ้นๆ(เศษผ้า)
4. นำเศษผ้าทั้งหมดค่อยๆผูกทบมัดปมกันไปมาสลับชั้นไปเรื่อยๆจนเป็นผืน
5. ใช้หุ่นลองชุดเป็นโครงภายในที่จะใช้ในการมัดเศษผ้าให้มีรูปทรงตามต้องการ
6. ประกอบสร้างและจัดวางในพื้นที่จริง

ภาพที่ 21 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1
 ชื่อผลงาน แพ้ชั้นวินเทจ
 เทคนิค ตัดมัดผ้า
 ขนาด แปลผันตามพื้นที่
 ปี 2559

การสร้างสรรคผลงานชุดถัดมานี้ต่อเนื่องจากผลงานชิ้นข้างต้น โดยใช้เสื้อผ้ามาเย็บติดกันให้เป็นผืนผ้าจนกลายเป็นชุดที่สวมใส่ได้แต่ถูกตรึงไว้ด้วยผืนผ้าชุดที่ถูกเปลี่ยนย้ายตำแหน่งต่างๆผลงานแสดงตัวตนในฐานะเครื่องแต่งกาย ผ่านภาพจำของวัตถุที่ผูกติดกับการสร้างสรรค์ กล่าวคือไม่ว่าเสื้อผ้าจะกลายเป็นผ้า หรือ ผ้ากลายเป็นเสื้อผ้า ในฐานะผู้สร้างหรือคนดูยังติดภาพจำของวัตถุที่ถูกสร้างสรรค์มากกว่า

ภาพที่ 22 กระบวนการสร้างสรรค์

วิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างสรรคผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

1. การคัดวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์จากแหล่งเสื้อผ้ามือสอง
2. ผลงานชุดนี้ข้าพเจ้าเลือกใช้วัตถุที่เป็นเสื้อผ้า ชุดเสื้อเซ็ตผู้หญิงในเฉดสีครีม, สีขาว, สีเนื้อเป็นหลัก
3. ถอดรื้อโครงสร้างเสื้อผ้าบางส่วนมาประกอบเป็นตัวชุดชิ้นส่วนที่ใช้ประกอบจะเน้นไปที่แขนเสื้อเพื่อขบเน้นความผิดปกติของตัวชิ้นงาน

4. ประกอบต่อชุดตัวต่อตัวเพื่อสร้างเป็นฉากด้านหลังชุด โดยเย็บประกอบต่อกันไปเรื่อยๆจะเป็นผืน
5. เย็บตัวชุดและฉากผืนที่เย็บไว้ติดกับชายกระโปรงยาวและตรวจเย็บย่ำชิ้นงานเพื่อในตัวเองงานแข็งแรงสามารถรับน้ำหนักได้ดี
6. ติดตั้งชิ้นงานโดยแขวนชายกระโปรงด้านหลังกับกำแพงเพื่อเป็นพื้นหลังให้ชิ้นงานสวมใส่ชิ้นงานและทิ้งน้ำหนักผู้สวมใส่ให้ตรงกับผนังด้านหลัง การเย็บซ้ำจะช่วยให้ผลงานรับน้ำหนักได้ดียิ่งขึ้น

ภาพที่ 23 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2
ชื่อผลงาน ชุดทำงาน
เทคนิค ตัดเย็บผ้า
ขนาด แปลผันตามพื้นที่
ปี 2559

ผลงานในชุดนี้ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเริ่มสนใจ ศิลปะที่คนมีส่วนร่วม (Interactive art) โดยใช้เสื้อผ้าที่มีหน้าที่ปกคลุมร่างกายให้สวมคลุมในรูปทรงที่แตกต่างออกไป ด้วยการปะเย็บชิ้นส่วนต่างๆ ของเสื้อผ้าให้ปกคลุมรูปทรงของสิ่งอื่น นอกจากนี้ การทำงานในชุดนี้เองข้าพเจ้าให้ผู้คนสวมใส่เสื้อผ้าของรูปทรงให้พอดีกับร่างกายของตนเอง การมีส่วนร่วมนี้เองข้าพเจ้าเห็นถึงการสวมใส่ในหน้าที่ของเสื้อผ้า ในความคุ้นชินที่แตกต่างกันออกไป สรีระที่แตกต่างทำให้คนเหล่านั้นพยายามใส่ชุดในพอดีกับร่างกายตนเอง

ภาพที่ 24 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3
ชื่อผลงาน เชื้อทำงาน
เทคนิค ตัดเย็บผ้า
ขนาด แปลผันตามพื้นที่
ปี 2559

ภาพที่ 25

ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

ชื่อผลงาน เชื้อตชาย

เทคนิค ตัดเย็บผ้า

ขนาด แปลผันตามพื้นที่

ปี 2559

ภาพที่ 26 ภาพการรวบรวมผลงานช่วงก่อนนิทรรศน์

ผลงานระยะนี้ข้าพเจ้าสนใจในรูปแบบงานศิลปะที่อำนวยความสะดวกทางกายภาพ (Function Art) หรือศิลปะประยุกต์ (Applied Art) โดยมุ่งเน้นให้ศิลปะหรือการสร้างสรรค์ศิลปะจัดวาง (Installartion Art) นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้จริงๆ การสร้างสรรค์จึงใช้กระบวนการรีดออน โครงสร้างทำความเข้าใจวัตถุ ถ่ายทอดและขบขันในเรื่องของโครงสร้างที่สามารถใช้ได้จริงๆ

ภาพที่ 27 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5
ชื่อผลงาน ทิ้งใหม่ ใหม่ทิ้ง
เทคนิค ตัดเย็บผ้า
ขนาด แปลผันตามพื้นที่
ปี 2560

ผลงานชุดนี้ต่อเนื่องจากชิ้นก่อนหน้า โดยข้าพเจ้าข้เน้นเนื้อหาของเสื้อผ้ามากขึ้น โดยใช้เสื้อีตผู้ชายมาสร้างสรรค์เป็นชุดแต่งงานผ่านนัยยะของเรื่องเพศและอุดมคติของเพศหญิงเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์โดยใช้การแกะเสื้อีตออกเป็นส่วนๆ และนำมาประกอบขึ้นใหม่จากการซ้ำจากของส่วนต่างๆในรูปร่างที่ใกล้เคียงกัน

ภาพที่ 28 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6
ชื่อผลงาน เชื้อตชาย2
เทคนิค ตัดเย็บผ้า
ขนาด แพลผันตามพื้นที่
ปี 2560

ภาพที่ 29 กระบวนการสร้างสรรค์

วิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

1. การคัดเลือกวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์จากแหล่งเสื้อผ้ามือสอง
2. ผลงานชุดนี้ข้าพเจ้าเลือกใช้วัสดุที่เป็นชุดสูทชุดทำงานที่มีสีค่อนข้างเรียบและมีโครงสร้างของการปกปิดที่สมบูรณ์
3. ตัดเลาะชิ้นงานออกมาเป็นส่วนๆ เพื่อทำความเข้าใจวัตถุดิบในการสร้างสรรค์ชุดนี้เองข้าพเจ้ามีความตั้งใจสร้างสรรค์ภาพลักษณ์ของการปกปิดให้ดูเปิดเผยขัดแย้งกับวัตถุดิบดั้งเดิม
4. ประกอบชิ้นงานด้วยการเย็บ
5. ทดลองสวมใส่และจัดวางผลงานในพื้นที่จริง

ภาพที่ 30 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 7

ชื่อผลงาน ชุดสูท
 เทคนิค ตัดเย็บผ้า
 ขนาด แปลผันตามพื้นที่
 ปี 2560

ภาพที่ 31 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 8

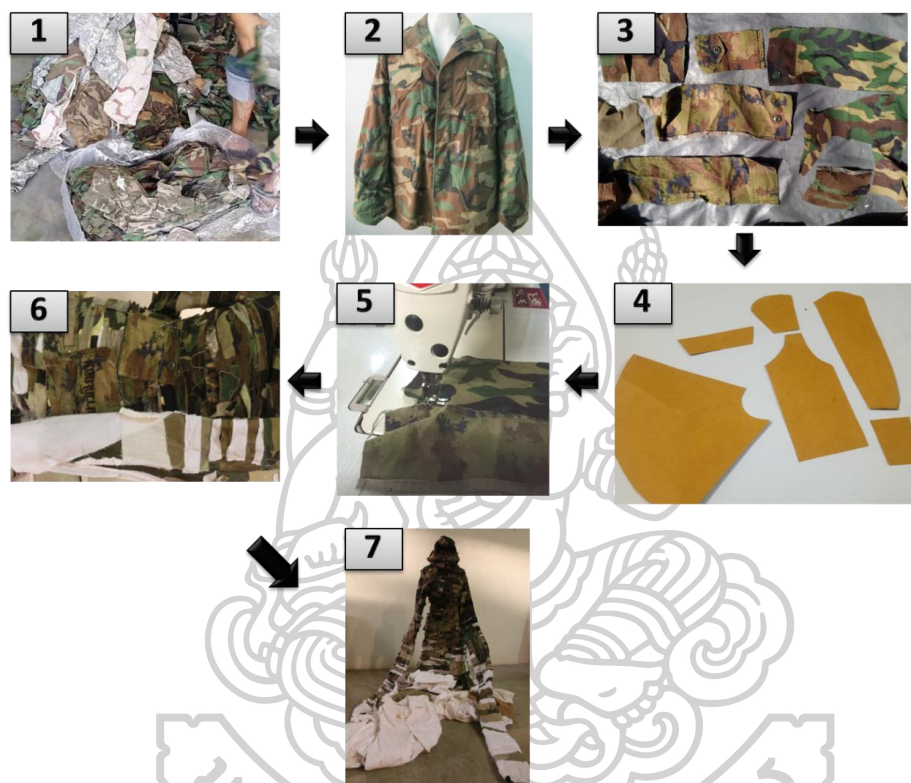
ชื่อผลงาน เชื้อตชาย3
 เทคนิค ตัดเย็บผ้า
 ขนาด แปลผันตามพื้นที่
 ปี 2557

ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์

ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์ชิ้นที่1 คำนึงถึงการจัดวางในรูปแบบ3มิติภายใต้ภาพลักษณ์ของรูปทรงผู้หญิง เกิดขึ้นจากจินตนาการ จากความสนใจในเครื่องแบบชุดทหารจึงนำมาสู่ความคุ้นชินในการเลือกสีค่าของสีในความรู้สึกโดยวิธีการตัดชิ้นส่วนเสื้อผ้าซ้ำของสีจนเกิดเป็นค่าน้ำหนักบนรูปทรงประกอบเป็นผืน

ภาพที่ 33 กระบวนการสร้างสรรค์

วิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานผลงานช่วงวิทยานิพนธ์

1. การคัดวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์จากแหล่งเสื้อผ้ามือสอง
2. ผลงานชุดนี้ข้าพเจ้าเลือกใช้วัตถุที่เป็นเครื่องแบบทหารที่มีลักษณะสีและลวดลายที่ชัดเจนผสมผสานกับเสื้อเชิ้ตผู้ชายในสีขาว ผลงานชุดนี้ข้บเน้นเรื่องการใช้สีและการแสดงความรู้สึกของค่าสีต่างๆ
3. นำชุดเครื่องแบบทหารมาตัดเป็นส่วนเล็กๆ เพื่อมาเย็บประกอบเป็นผืน
4. สร้างแบบชุดที่จะสร้างใหม่ด้วยกระดาษ
5. ประกอบเศษผ้าให้เป็นผืนตามแบบที่สร้างไว้
6. จัดเรียงค่าน้ำหนักของค่าสีชุดในอ่อนลงมาเรื่อยๆจนถึงขาว
7. จัดวางชิ้นงาน

ภาพที่ 34 ภาพผลงานช่วงวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1
ชื่อผลงาน เครื่องแบบทหาร
เทคนิค ตัดเย็บผ้า
ขนาด แปลผันตามพื้นที่
ปี 2561

ผลงานชุดนี้ข้าพเจ้าทดลองการสร้างสรรค์โดยสวมใส่ในสถานที่หรือเหตุการณ์ในสังคม การสื่อสารกับโลกรอบตัวภายใต้สถานการณ์นี้เองที่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้การสร้างสรรค์ ว่าเครื่องแต่งกายไม่ได้เป็นตัวแยกหรือสะท้อนบทบาทและหน้าที่อย่างเดียว กลับกันบรรทัดฐานทางสังคมมากกว่าที่ทำให้เกิดการแบ่งว่าสิ่งใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ความรู้สึกแบ่งแยกตั้งแต่เริ่มสวมใส่ ความนึกคิดภายในใจจึงกระตุ้นให้ตัวข้าพเจ้าเองไม่มั่นใจที่จะแสดงออก จากสถานการณ์ส่งผลให้เห็นการสวมใส่มาคาดติในตัวเองโดยเรียนรู้และตระหนักคิด ถึงคำถามที่มีต่อการแต่งกายคุณค่าที่ถูกตีค่าด้วยค่านิยม ภายภาพที่ถูกตีความต่อตัวเองต่อสังคม รูปทรง วัสดุ ที่กำหนดความถูกต้องกาลเทศะ โดยการสร้างสรรค์ผลงานเริ่มต้นจากเงื่อนไขของพื้นที่ที่ค่อนข้างคำนึงถึงภาพลักษณ์ตามกระแสนิยมเป็นหลักและใช้ความเป็นไปได้ในการสร้างสรรค์ ให้ผลงานสามารถอยู่ในพื้นที่ด้วยความกลมกลืน

วิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานผลงานช่วงวิทยานิพนธ์

1. ศึกษาข้อมูลเสื้อผ้าจากแหล่งการค้าต่างๆ
2. ศึกษารูปแบบกระแสแฟชั่นในปัจจุบัน
3. การคัดเลือกวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์จากแหล่งเสื้อผ้ามือสอง
4. คัดเลือกวัสดุ(เสื้อผ้า)ที่จะนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ชิ้นงานและนำไปซักทำความสะอาด
5. ผลงานในชุดนี้ข้าพเจ้าใช้เสื้อเชิ้ตสีขาวเป็นหลัก
6. ตัดเลาะโครงสร้างชุดออกมาเป็นส่วนๆ
7. ประกอบส่วนต่างๆของชุดด้วยการกลัดเข็มหมุดไว้ เช่น ใช้ปกคอเสื้อสร้างดอกไม้ประกอบชุด ใช้แขนเสื้อประกอบเป็นเกาเขอก หรือการใช้ตัวเสื้อเย็บต่อผืนเป็นกระโปรง เป็นต้น
8. เมื่อได้โครงสร้างที่พอดีแล้ว จึงนำส่วนประกอบที่กลัดไว้ทั้งหมดมาเย็บติดกัน
9. จัดวางชิ้นงานในเรียบร้อยใช้ในการแสดงผลงานศิลปะ
10. ทดลองสวมใส่เองเพื่อพิจารณาหาข้อผิดพลาดด้านสัดส่วนต่างๆ
11. นำไปเผยแพร่ในรูปแบบ แฟชั่นด้วยการขายในพื้นที่ หรือการลงขายทางอินเทอร์เน็ต
12. ผลงานถูกใส่ในสังคมจริงๆ

ภาพที่ 35 กระบวนการสร้างสรรค์

ภาพที่ 36 ภาพผลงานช่วงวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ชื่อผลงาน	เจ็ดชาย4
เทคนิค	ตัดเย็บผ้า
ขนาด	แปลผันตามพื้นที่
ปี	2561

ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3 ผลงานชิ้นนี้ข้าพเจ้ามีเจตนาให้ผู้คนในสังคมสามารถสวมใส่ผลงานในชีวิตประจำวันได้จริง ผลงานจึงถูกนำเสนอในรูปแบบที่ไม่ซับซ้อนมากนัก โดยใช้กระบวนการตัดเย็บผ่านโครงสร้างเดิมและประกอบติดกับชุดต่างเพื่อสร้างชุดใหม่ นอกจากนี้ในส่วนของชิ้นงานจัดวาง ข้าพเจ้าใช้ กระบวนการการผูกมัดชิ้นผ้าให้เป็นผืน และใช้การประกอบผ้าผืนให้เป็นผืนใหญ่ ใช้ในการคลุมพื้นที่จัดวางผลงาน ผลงานชุดนี้จึงให้ข้อสรุปทั้ง2ส่วนที่กลมกลืนกัน การจัดชิ้นงานในรูปแบบจัดวางที่ขบขันสาระความเป็นผ้าการปกคลุมพื้นที่ในหน้าที่ของผ้า และการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบแพชั่นหรือเสื้อผ้าที่นำเสนอความผิดปกติ ผลงานทั้ง2ส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดการตั้งคำถามกับผู้ดูไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

ภาพที่ 36 ภาพผลงานช่วงวิทยานิพนธ์ ชิ้นที่ 3
ชื่อผลงาน เสื้อี่ขีด
เทคนิค ตัดเย็บผ้า
ขนาด แปลผันตามพื้นที่
ปี 2561

บทที่ 5

บทสรุป

การจัดทำวิทยานิพนธ์ ภายใต้หัวข้อ “การเรียนรู้ตนเองต่อวัตถุ” เป็นการสร้างสรรค์ผลงาน โดยที่ใช้วัตถุ ที่เป็นเสื้อผ้าหรือเครื่องนุ่งห่ม เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างตนเองและเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง กับวัตถุภายใต้โครงสร้างทางสังคมไม่ว่าจะเป็น หน้าที่ ค่านิยม วัฒนธรรม หรือแม้แต่คุณค่า กระบวนการเรียนรู้นี้ส่งผลให้ข้าพเจ้าตระหนักถึงสาระที่แท้จริงของหน้าที่ของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ สวมคลุมอยู่ สาระที่แท้จริงในฐานะมนุษย์คนหนึ่งของสังคมและโลก รวมถึงสาระสำคัญของการ สร้างสรรค์ศิลปะ

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจ เข้ามาศึกษาและมีส่วนกระตุ้นเตือนคุณค่าของวัตถุต่างๆภายใต้มายาคติของสังคม

รายการอ้างอิง

ชัยยศ อิชฎีวรพันธ์, วารสารอาษา สุภางค์ จันทวานิช. ทฤษฎีสังคมวิทยา. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย2551.

ดร.สมบัติ พรศิริเจริญพันธ์. เฮอร์เมนดิกส์: ศาสตร์แห่งการตีความละศิลปะการเข้าใจ. นนทบุรี : หจก. โรงพิมพ์วีชรินทร์ พี.พี.,2559.

ทีมข่าวเสาร์สวัสดี. "แพชั่นล้ำ ขยะล้น."

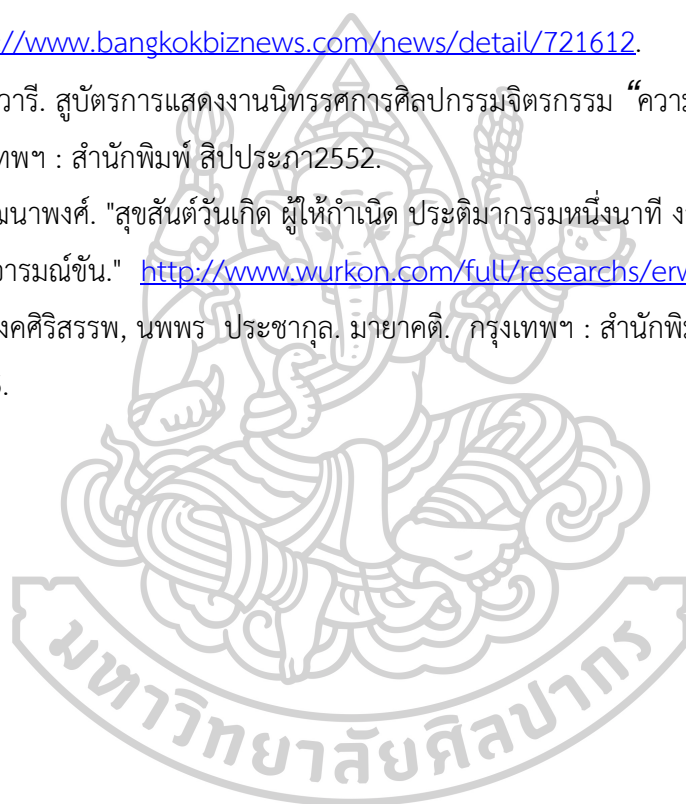
<http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/721612>.

ธณฤกษ์ ทิพย์วารี. สื่อบัตรการแสดงงานนิทรรศการศิลปกรรมจิตรกรรม “ความจริงอย่างมายา”.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ สิปประภา2552.

ภาณุ บุญพิพัฒนาพงศ์. "สุขสันต์วันเกิด ผู้ให้กำเนิด ประติมากรรมหนึ่งนาที่ งานศิลปะที่วิพากษ์สังคม ด้วยอารมณ์ขัน." <http://www.wurkon.com/full/researchs/erwin-wurm>.

วรรณพิมล อังคศิริสรรพ, นพพร ประชากุล. มายาคติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โครงการจัดพิมพ์คปไฟ 2555.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	อัจฉราภรณ์ กังแฮ
วัน เดือน ปี เกิด	21 เดือน ธันวาคม 2536
สถานที่เกิด	ชลบุรี
วุฒิการศึกษา	ศิลปบัณฑิต สาขาวิชาจิตรกรรม แผนกจิตรศิลป์ วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	60/15 หมู่ 6 ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
ผลงานตีพิมพ์	2561 - นิทรรศการผลงานนักศึกษา โครงการศิลป์-ศาสตราจารย์รับเชิญ นานาชาติ,หอศิลป์บรมราชกุมารี, นครปฐม 2561 - ร่วมแสดงผลงานโครงการ “สาระ(ภาพ)” โดยภาควิชาจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
รางวัลที่ได้รับ	2561 - กองทุนสนับสนุนพัฒนางานวิจัยและงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร ปี พ.ศ.2561

